

PAPA Én sem bírom tovább ezt az édelgést, fölfordul a gyomrom!

Mindhárman előlépnek rejtekükből

7. jelenet

előbbieik

MAMA Csirkefogó!

PAPA Szégyentelen!

MAMA Megcsalod a lányunkat, ezt az illatos tubarózsát, te aljas széltoló! *(Hadonászik a tükörrel)* Ennek teszed a szépet? Ezért rohansz fejvesztve haza?

PAPA Hát jobb ez, szebb ez, mint a mi lányunk? Felelj!

FELESÉG Hogyan tehetted ezt? Nincsen benned jóérzés? Mért nem szóltál róla? De megállj csak, most a sarkamra állok...

PAPA Jól mondd, édes lányom!

MAMA Adj neki!

FELESÉG Csönd legyen! Dönts hát, drága uram: ki maradjon veled. Én – vagy ő?

FÉRJ Nem úgy van az, édes, félreértesz mindent...

MAMA *(a feleséghez)* Ne higgy neki, lódit.

PAPA Taktikázni próbál.

MAMA Hazudik, hazudik, hazudik, hazudik...

FÉRJ *(nem törődik a közbeszólásokkal)* Ez nem a szeretőm képe...

FELESÉG *(hisztérikusan)* Persze, nem a szeretődé, hanem az egyetlen szerelmedé! Nincs mit magyaráznod, menj el, legyél vele! Nem kell többé a képe, nesze, nesze, nesze! *(Valamihez többször hozzávágja és ezzel darabokra töri a tükört)*

FÉRJ Mit tettél! Nem lehet... *(Illesztgeti a szilánkokat)*

FELESÉG *(győztesen)* Még te próbáltad tagadni! A vak is látja, hogy szenvedsz, pedig csak a képét törtem össze!

PAPA Szánalmas!

MAMA Nyámnyila!

FÉRJ Senki nem ért semmit. Figyeljenek ide. Amit tönkretettél, azt úgy hívják: tükör! Ritka, drága jószág, ezért tör le ennyire a pusztulása.

FELESÉG Mert én nem vagyok már ritka, nem vagyok már drága neked.

FÉRJ Épp most magyaráznám...

A Férj a nagyobb nyomaték kedvéért megragadja felesége két vállát és a szemébe néz. Hirtelen elnémul

PAPA Hát ezekkel mi lett?

FÉRJ Hinni alig tudom: a szemedbe nézek, s meglátom – itt! – a tükör adta képet! Ezért fizettem annyit, ezért titkolóztam folyton? Enyém a legnagyobb kincs, ingyen, hiszen a szemedben hordod! Most már nem engedlek, veled leszek, amíg világ a világ! Drága kis feleségem! *(Megöleli)*

MAMA Nem tudom, mi lelte, de úgy tűnik, mi győztünk. Menjünk hát el, papa, ne zavarjuk őket!

PAPA Azt hiszi a balga, hogy lányunk és a képmás egy és ugyanaz! A fene sem érti meg ezeket a fiatalokat. Nem a mi világunk ez már, mama! De tisse kő, éljenek boldogan ezek a bohó gyerekek, amíg meg nem halnak!

VÉGE

Kondorosy Szabolcs

A pap meg a kántor

lengyel népmese alapján

Kondorosy Szabolcs az ELTE dráma-programjának hallgatója. Több éves tanítási gyakorlattal rendelkezik, s némi színjátszó tapasztalattal is. Választása azt mutatja, hogy tud valami megtaníthatatlant is az életről. Keserű mesebohózatát jó mozgású fiúkkal lehetne elsősorban megcsinálni. De maszkok alkalmazásával bármilyen összetételű csoport be tudja mutatni. Mindenképpen tanácsos lesz azonban elkészíteni már kezdéskor a Gazdaasszony azonos nagyságú és legalább megközelítő súlyú bábuváltozatát, hogy igazibb legyen a játék.

Az meg aztán nem lebecsülendő nevelői feladat, hogy a csoport a próbákon – próbák után pedig akár a mindenkori közönséggel együtt – melázzon el az azon, merre tarthat a világ, ha egyszer eljő a „kántorok” ideje...

Szereplők

Gazdaasszony
Pap
Kántorné

Kántor
Legény
Koma
A Koma felesége
A Gazda

1. jelenet

A pap házánál

GAZDASSZONY Már mégiscsak sok! Hova lett a disznó? Olyan jó kövérre hízott már! Hogy itt minden áldott nap eltűnik valami! Bizton az ördög költözött a pincébe! Láttam is egy ízben a szemét! Ott villogtatta a sötétben.

PAP (*jön*) Marisa! Hova rendezte el a breviáriumos könyvemet? Ott tartom mindig az asztal sarkán, most meg nincs sehol! Miért nyúl az asztalomhoz, ha tudja, hogy nem szeretem!

GAZDASSZONY Én ugyan nem jártam arra. A könyvének meg éppen hírére se hallottam. Épp hogy nagy bosszankodásban vagyok magam is, mert a disznó is eltűnt reggelre! Szörén-szálán! Égen-földön kerestem, de mintha a föld nyelte volna el. Tegnap a teknő, azelőtt a nagypárna, s így megy ez már hetek óta. Tisztelendő úr! Hígyje el, hogy az ördög maga viszi el! Hintse meg szenteltvízzel a házat, különben lassan lába kél mindennek s nemsokára csak magunk maradunk a négy fal között.

PAP Ne beszéljen bolondot, Marisa! Az ördög! Mire kellene neki épp a breviárium? Hát a feszület, ami múlt héten tűnt el? Ördög! Ugyan már... Hanem... másként igazad lehet. Az ördög... de nem ám patákkal, kénkő szagával, hanem belebújva valakibe. Valakibe, aki idejár – lopni. De most már utána járok ennek a dolognak. Addig ki se mozdulok a házból, míg valamit ki nem találok.

2. jelenet

A kántor házánál. A pap jön. Legények nagy ládát cipelnek utána

KÁNTORNÉ Isten hozta, tisztelendő uram! Mi járatban? Mit akar ezzel a ménkü nagy ládával?

PAP Elutazom néhány hétre, s ebben van minden vagyonom. A kántor uram nincs idehaza?

KÁNTORNÉ Épp most ment át a szomszédba az uram, hogy a szegény öregről – Isten nyugossa –, mértéket vegyen, mert a sírnak holnapra meg kell lenni. Utána szaladok, hozom mindjárt, tessék leülni. (*El*)

PAP (*kinyitja félig a ládát, amiből a gazdasszony néz ki*) Marisa! Aztán nyitva legyen ám a füle, és ne sokat fészkelődjön!

GAZDASSZONY Lehet is egy ilyen kicsi ládában fészkelődni! Hisz moccani se bírok.

PAP Csak legyen türelemmel. Aztán ha meghallja, ki volt a tolvaj, küldessen azonmód utánam.

Kulcsöregés, a pap lecsapja a ládát, le is lakatolja

KÁNTOR Dicsértessék, tisztelendő úr. Azt mondja az asszony, elutazik. Hogy ilyen hirtelenjében? S mennyi időre? Hogy leszünk meg kegyelmed nélkül?

PAP A magas püspöki hivatalba kell mennem. Soká is elhúzódhat, azért a ládámat áthoztattam, hogy jó kezekben legyen. A gazdasszonyomat hazaküldtem a falujába, üres a ház. Ebben van mindenem, könyvek, drágaságok. Legyen gondja reá.

KÁNTOR Itt jó hely lesz, egyet se féljen, csak menjen bátran, ha menni kell.

3. jelenet

Másnap ugyanott

KÁNTORNÉ Mit lábatlankodsz itt még mindig? Már az összes marha a határba ér, te meg itthon piszomogsz!

LEGÉNY Azt akarja, hogy üres tarisznyával menjek ki egész napra a mezőre? Vagyis hát... ezzel a darabka kenyérral? Adjon már valami rávalót!

KÁNTORNÉ Nem tudok mit adni, üres a kamra.

LEGÉNY Hogyne tudna, hisz levágták a pap disznaját!

GAZDASSZONY (*a ládában*) Na, megvagy!

KÁNTORNÉ Ki... ki az?... Hol van? Van itt valaki? Józef! Segíts! Józef!

LEGÉNY Tán az égből szóltak le magának... Elunhadták már a kendtek dolgait.

KÁNTORNÉ Te nekem ne prédikálj. Lódulj a tehenek után, de rögvest! (*Legény el*)

KÁNTOR (*jön*) Már a hajnalt sem állja meg hangos szó nélkül. Megmondtam már elégszer: nincs olyan ok, amiért engem fölverjenek...

KÁNTORNÉ (*suttogva*) Hallgasson már! Tudja, milyen bajban vagyunk? Valaki idebenn bújik...

KÁNTOR Hol?

KÁNTORNÉ Nem tudom, de meghallotta, hogy mi öltük le a pap disznaját!

KÁNTOR Menj ki azonnal, zárd be a kaput, zárd be az ajtót! (*Kántorné ki, kántor végignyitogatja szekrényt, benéz az ágy alá, végül megáll a láda előtt, kifeszíti*) Asszony! Ezt nézd meg! Ki ez?

GAZDASSZONY Hát nem szégyelled magad, te utolsó, te semmiházi, te tolvaj? (*Gazdasszony feltápszkodik*) Vége a gyöngyvetednek, visznek téged mindjárt a tömlöcbe, ott fogsz elrothadni a szalmán, de úgy is lesz az jó... (*Kántor lenyomja a*

ládába, megfojtja. A Gazdaasszony ládából kilátszó része pözba merevedik)

KÁNTORNÉ *(be)* Nem jár az utcán senki, csak a... Mit tettél, te szerencsétlen? Ez a pap a gazdasszonya!... Ha ez kitudódik, végünk... Most mit tegyünk vele?

KÁNTOR Fogd be a szád! Segíts visszatenni a ládába... Így. *(A ládába rakott ennivalóból egy kolbászt vesz elő és a halott szájába dugja, majd bezárja a ládát)*

4. jelenet

A pap háza

PAP *(két legény hozza a ládát, elmennek)* Na, Marisa, meséljen már, mit hallott? *(Szünet)* Alszik kend? *(Megveri a ládát)* Nem értem... *(Kinyitja, meglátja a gazdasszonyt kolbásszal a szájában)* Ej, te szörnyeteg, annyit ettél, hogy megfulladtál. *(Megvilágosodik)* Te voltál hát, aki kievett a kamrából mindent, csak eltagadtad. Most megbüntettet az Isten a falánkság bűnéért! *(Jár-kel)* Most mi legyen? El kell temetni, de titokban, mert még hírbe hozna. Ki hiszi el nekem ezt? Még a szájára vesz a falu. Tudják, hogy sokat veszekedtem vele... Segítség kellene. A kántor!... Csak eltemeti, ha nekiadom azt a gyertyatartót, amit elzárva tartok. Tud hallgatni. Elvégre én tettem meg kántornak.

5. jelenet

A pap kertje hajnalban, hátul árnyékszék

KÁNTOR *(kapatosan jön, cipelve a holttestet)* Ej, de nehéz vagy, látszik, hogy jó konyhán voltál. Nem csoda, hogy nem lopott el senki a kocsmá elől. Pedig azt vártam, egész éjjel. *(Elbotlik, elejti a halottat, az elgurul)* Én ugyan nem bajlódom a cipeléseddel tovább. Beleszakadok a temetőig. *(Észreveszi az árnyékszéket)* Nicsak, ez épp jó lesz. Ha valaki bent talál rá, azt hiheti, megütötte a guta. Így a pap is nyugton lehet, nekem se kell tovább cepekednem meg gödröt ásnom. Majd eltemeti akkor a falu. *(Bevoncsolja, kijön)* Ennyit megért az a gyertyatartó. *(El)*

PAP *(jön)* Mégiscsak derék ember ez a kántor. Megértette a dolgot. Ígérte, hogy hallgatni fog. És este elvitte. Most már olyan jó ölnyi föld lehet rajta. Jókor, mert már kezdett szaga lenni. Az emberek nézelődtek a házam előtt. Én meg milyen jót aludtam! De a szegény ördögért el is mondok majd egy misét. *(Kinyitja az árnyékszéket, belép)* Szentséges ég! *(Kipenderül, bezárja az ajtót)* Irgalmazz nekem, bűnösnek! Ez visszajár kísérteni! Mit tegyek, mit tegyek? Megkérem a kántort, temesse el a temetőkápolna mellé, és még sokkal mélyebbre temesse! Én meg mindjárt elmondok érte egy misét. Nem is

egyed, hármat! Már nincs másom, oda kell adjam azt az aranyszelencét, amit az unokaöcsémnek ígértem.

6. jelenet

Temető, este

KÁNTOR *(ássa a sírt, mellette a holttest)* Na, még egy félkönyöknyit, aztán az ég megáldjon, megkapod a paplanodat. Illeni fog rád, épp ideje, hogy már elfedjen, mert már virágzani kezdesz. Csak jól szolgált kegyelmed, Marisa énnem is, odahaza van már a szép gyertyatartó. *(A kántor komája jön, egy birkával a vállán)* Én kimászok innen, maga meg igyekezzék befelé a gödörbe, elég soká hűsölhet itten, azt hiszem.

KOMA Szent Péter kulcsaira, ez maga az ördög! *(Ledobja a birkát, elrohan)*

KÁNTOR Ördög? Hol? *(Magára néz, felnevet)* Tőlem ijedt meg vagy az árnyékától? *(Megnézi a birkát)* Már magam is elhiszem, hogy pártomat fogja a vén patás, né, mit küldött. Hamar hazaviszem, mielőtt észbekap és visszajön. *(A holtat odahúzza a birka mellé)* De maga, Marisa, csak legyen türelemmel, mindjárt jönnek magáért is. *(Felkapja a birkát és elmegy)*

A Koma és a felesége jönnek

FELESÉG Biztos, hogy az ördög volt az? Hátha csak megtréfálták!

KOMA Az ördög hát, ki más? Koromfekete volt, hánytta a földet és odakiáltotta nekem: „indulj be ebbe a gödörbe, mert ütött az órád”. Ki maradt volna itt vele beszélgetni? Rohantam, ahogy tudtam. Csak az a birka meglenne! Itt dobtam le valahol. Na, megvagy, nincs semmi baj, hála az égnek. *(A valamit ketten nehezen a koma hátára emelik)* Ej, ez még levágva is hizott azóta, itt a fűvön. Te, asszony, holnap ebből csinálj nekem ebédet.

7. jelenet

A kántor háza

KOMA Édes komám, hogy is magyarázam, hogy megértted, olyan ördögösség telepedett rám, csak úgy nyomja a mellem, alig kapok szuszt, dolgozni sem bírok... Én belepusztulok, ha te nem segítesz.. De esküdj meg, hogy hallgatni fogsz.

KÁNTOR No, mondjad!

KOMA Halkan, az égre!... Ha hiszed, ha nem: tegnap éjjel, ahogy hozom a hátamon a levágott birkát, elémbe kerekedik az ördög. De egy olyan valódi! Rám ijeszt, és elcsereéli a hátamon a birkát. Egy halottat tesz a helyébe. Én nem veszem észre, szuszogok, markolom, s mikor hazaérek, hát látom, hogy a

plébános gazdasszonya... Kiver a víz, ha rá gondolok is. Mindent megadok érte, ha segítesz.

KÁNTOR Mi kellene?

KOMA Temesd el titokban!

KÁNTOR Hát... legyen. Este érte megyek... Te meg menj, és fizetségül kösd át a tehenedet az istállóm-ba.

8. jelenet

Káposztásföld – éjjel

KÁNTOR (*becibálja a holtat, föltámasztja egy kapára, mintha dolgozna, zsákot köt a hátára*) Aztán dolgozzon kend, meg ne álljon a keze. No, nem mondom, ha éhes, ehét egyet, de meg ne lássa senki, mert ez másnak a földje. Hirtelen ember a gazda, ismeri mindenki, nem szereti a dézsmálkodókat. (*El*)

GAZDA (*jön*) Egyszer csak elcsípem azt a gazembert, aki idejár lopni. Sejttem is, ki lehet. De akkor meg nem menti senki! Úgy eldöngetem, hogy elfelejti ezt a földet, mintha sose látta volna. (*Meglátja a holtat „munkában”, karót ragad*) Ejnye, az áldóját, most megkapod, átkozott tolvaja! (*Ráhúz egy nagyot, az*

eldől) Na, most szólj! Ki vagy? Felelj, mert megint kapsz egyet! Hát ez... a plébános gazdasszonya! Mozduljon már meg... vagy szóljon... Hát ennek vége... Ezt agyonütöttem... Jaj, én szerencsétlen, minék is jött maga épp az én földemre, ismeri a természetet, én olyankor nem látok, nem hallok... Visznek mindjárt a börtönbe, ott gebedek meg... jaj... (*Csönd, eszébe jut valami*) Hacsak... el nem tüntetem valahogyan... Ki segítene?... Hm. A kántor! Nekiadom a borjas tehenemet! Térden csúszok előtte, csak megtegye, mindent megkap, csak valahogy elvermelje...

9. jelenet

Temető, éjjel

KÁNTOR (*a gödör felett*) Most már nyugodhatik, sokat szolgált, útjára engedem. Már gazdaggá tett, vagyis tettem én magamat. Látja, most már aztán tényleg nem úgy néz ki, hogy csak úgy ide-oda hurcoljam, hát csak várja itt ki a harsonákat. Nekem azok – nem szólnak.

Kovács Zsuzsanna

Haragszik-e, gazd'uram?

mesejelenet kicsiknek, magyar népmesék motívumaira³

Kovács Zsuzsanna az ELTE BTK drámajáték-vezető programjának harmadik-negyedik generáció-jához tartozó bölcsész. Mesejelenete különösen alsó tagozatosok számára használható nagyszerűen. Bemutatóhoz nem kell színpad, és nem kell hozzá semmilyen gépi effekt sem. Elég pár furulya, néhány egyszerű kellék, meg egy tágasabb terem. Még külön világítási hatásokat sem igényel a játék. Az utasítások között javasolt „sötét” bonyolult – és felszerelés híján mindig tempóvesztéssel járó – megvalósítása helyett hanghatással, pozitúra-váltással is elválaszthatjuk egymástól a jeleneteket. Az a legjobb, ha az egész osztály részt vesz a játékban. Nem szükséges válogatni a gyerekek között, sőt, elküldeni sem kell senkit. De szükséges egy jó ritmusérzékű csoportvezető is, aki tisztában van a rögtönzések drámajátékok fajtáival és használhatóságával.

Szereplők

János

Gazda

Asszony (a gazda felesége)

1. Fiú (János testvére)

2. Fiú (János testvére)

Kutya

Medve

Valamint: mesteremberek, két gazda, falu népe és egy disznócsorda

HELYSZÍNEK: rét, a gazda portája, a cserjés, az erdő

1. jelenet

A játéktér baloldalán rét (jelezheti pl. egy kockás takaró), hátul két, házat jelölő kapu, kartonpapír-

³ A Székely tündérország, székely népmesék és mondák, – meséli Benedek Elek, Bp.1927., 1987. c. kötet, a *Haragszik-e, gazd'uram* c. mese, valamint Illyés Gyula, *Hetvenhét magyar népmese* c. gyűjteményének (Móra, 1963.) *Erős János* c. meséje nyomán.